

Høgni Djurhuus
fekk Móðurmáls-
virðislønina
2012

UMAFTUR AFTURUM

Vit búgva í einari satiru

Onkur helt herfyri, at eingin satira er longur í Føroyum.

Onkur annar, at vit hava ov lítila satiru.

Og onkur triði, at føroyska sat-

iran er ov fitt, ikki nóg hvøss. Undantøk eru eisini, tað, sum er friðhalgað. Trúgvín til dømis.

Satira við undantøkum er ikki satira.

Satira er annars, sambært orðabókini, spott, háð, speisemi, glósa og ja, satira.

Tað var vorðið sum eftirlýsing. Eru hesi fyrirbrigdini júst nú ikki longur í Føroyum?

Ella er tað bara so, at allar Føroyar eru vorðin ein satira. Tú sært ikki fjørðin fyri berum sjógvi. Fjallið fyri berum fjøllum.

Helst er júst tað svarið. Føroyar eru ein stór, óendalig satira.

Hvagar tú hyggur, er satiran har. Og sarkasman, sum er tann grovari satiran, er eisini har.

Vit eru umgird við satiru. Tí er ikki neyðugt at gera satiru í Føroyum. Hon er longu har.

Og veruleikin er sum so ofta sagt og skrivað verri enn hugflogið hjá nøkrum.

Tað er bara at lurta og hyggja. So er satiran har, í durunum, á gáttini. Fara á løgtingsfund til dømis.

Fólkaræðið er frálík satira. Óviljað, av ósketni, kanska, men satira kortini. Tað er stuttligt at búgva í Føroyum.

Vit eru eisini ófør at spotta hvønn annan. Glósurar eru nógv og hvassar.

Men eg skilji væl eftirlýsingina, sum eg nevndi fyrst. Tí fyrr gjørdur føroyingar satiru, kabarettir, sjónvarpssendingar og annað, sum fólk annars kallaðu skemt.

Nú eru bara jólaborðhaldini eftir. Tey gjørdur veruleikan meira eyðsýndan, so tey, sum ikki sóu ella hoyrdu satiruna í honum, varnaðust hana.

Satira er eitt amboð, sum verður brúkt til at hava onkran til rukku. Men vit kunnu eisini siga, at alt skapanarverkið er ein satira, tí tað hevur okkum øll til rukku.

Men skapanarverkið er meira enn satira. Tað er trælanípúskemt (gálgahumor), tað er grovari og náðileysari enn satira. Tað eirir ongum, tað er miskunnarleyst. Eingin sleppur undan, heldur ikki tey sakleysu.

Tann besta satiran er sjálvandi tann bersøgnasta, tann hvassasta.

Er hon nú tað? Nei. Besta satiran er tann undirspældi, tann lágmælti. Tann í hersettum londum og londum, sum hava einaræði. Har øll satiran er millum orðini og millum reglurnar. Størsta listin er at duga at siga sannleikan, uttan at tann, sum sannleikin er um, varnast

tað. Eg kenni ein, sum dugir tað.

Í øðrum heimsbardaga yrktu her settir danir vísur um hersetingina, vísur, sum ikki kundu misskiljast, men kortini sluppu allan vegin gjøgnum ritskoðanina. Føroyingar vóru sjálvandi fegnir um at verða her settir, so her spottaði eingin hersetingina.

Í einaræðislandum flýgur satiran undir radaranum. Annars verður hon skotin niður. Men hon er har. Hvør minnst ikki allar skemtisøggurnar úr Sovjetsamveldinum? Tær høvdu brodd, men hann var ikki sjónligur omaná. Men hann var har.

Í Føroyum, sum er fólkaræði, verður minni gjørt við satiruna nú enn fyrr. Sum tey siga um alt, sum hvørur aftur við borðinum, nú er so nógv annað at siggja og hoyra. Og verri, tí tað ger fólk bæði dølsk, líkasæl og býttari enn tey longu eru.

Alt var bara betri fyrr.

Eitt glas av sterkari satiru hvønn morgun ger heilan árvaknan.

Hin spurningurin er so, hví vit noyðast at spotta og háða hvønn annan. Og eingin er fullspottaður, fyrr enn hon/hann spottar seg sjálva/n.

Ella hví spotta og háða yvirhvør? Hví eru vit ikki bara góð og elska okkum og hini.

Siga hvørjum øðrum góð ikki innballað orð.

Góð og fitt og elska. Hatta var skørp satira.

Høgni
Djurhuus

Nú eiga summi fólk at lata seg koppseta

BARBARA HOLM

Vetrartíð er eisini ofta influensatíð.

Fyribils hevur influensan gjørt lítið og einki um seg, men Jenis av Rana, kommunulækni, sigur, at tað er mangan ikki fyrrenn tað nærkast ársskiftinum, ella aftan á, at fólk at álvara fara at leggja við influensa.

Men aftur í ár ber til at koppseta seg fyri influensa og kommunulæknin mælir serliga ávísu bólkum til at lata seg koppseta.

Hesir bólkar kunnu lata seg koppseta ókeypis, men eisini onnur, sum vilja sleppa undan at brúka eina viku undir dýnuni í vetur, kunnu lata seg koppseta fyri 300 krónur.

Hóast alsamt fleiri lata seg koppseta, sigur Statens Serumsinstitutt, at tað framvegis eru verri enn so øll, ið fáa serligt gagn av koppsetingini, sum lata seg koppseta.

Teir serligir bólkar, sum fyrst og fremst eiga at lata seg koppseta og sum kunnu gera tað ókeypis, eru fyrst og fremst penjónistar yvir 67 ár, og fólk við varandi sjúkum, astmu, og øðrum sjúkum í andaleiðini og fólk við diabetes. Men eisini kvinnur, sum eru við barn, sjúklingar við krabbameini, við hjartasjúkum, og fólk við vánaligari immunverju, eiga at lata seg koppseta. Og tað eiga fólk, sum eru ovurfeit, eisini at gera.

Jenis av Rana sigur, at serliga fólk ið hesum bólkum kunnu verða álvarliga sjúk av eini influensa fyri

ikki um at tala kunnu tey verða illa sjúk av ymsum fylgissjúkum, bæði lungnabruna, og øðrum.

Hann sigur at koppsetingin verjur rættiliga væl fyri influensuni. Men hjá teimum, ið fáa hana, hóast tey eru koppsett, verður hon nógv mildari enn annars.

– Tað er ikki hvørt ár influensa brýtur út, men so kann hon verða hervilig summi ár. Fyri nøkrum árum gekk ein influensa. Hon herjaði ikki á fyrrenn í januar mánaði, og hon var so ring, at hon kostaði eisini mannalív. So tað er ein stórur fyrimunur at lata seg koppseta, sigur Jenis av Rana.

